

GELECEĞE HAZIRLANIRKEN...İlgiler, Yetenekler, Lise seçimi....

Meslek Seçimi

İlgi Nedir?

İlgi, kişileri belli faaliyetleri isteyerek yapmaya yönlendiren içsel bir uyarıcıdır. İlgi en genel anlamıyla bir işi yapmaya gönüllü olma, yaparken zevk alma ve başka alternatifler arasından en çok onu tercih etme durumudur.

İlgi Alanlarınızı Nasıl Fark edersiniz?

Yetenek alanları gibi ilgi alanları da özellikle mesleki doyum ve haz alma ile yakından ilişkilidir. İlgi alanı, neleri yapmaktan hoşlandığımızı gösterir. Bu süreçte ilgi alanına ilişkin yoğun bir bilgi arayışı söz konusu olur. İlgi, var olan yeteneği mükemmelleştirir ve ilgilenilen alanda karşılaşılabilecek zorluklarla başa çıkmayı eğlenceli hale getirir. İlgi duyduğunuz alanda ortalama bir yeteneğe sahip değilseniz yaptığınız işte uzun süre ilginizi sürdürmeniz de mümkün değildir. İlgiyle meslekler arasındaki ilişkiyi yorumlarsak aşağıdaki maddelere ulaşabiliriz:

- ✓ ilgi alanınız ne kadar güçlüyse o mesleği yapmak ve zorluklarının üstesinden gelmek konusunda o kadar güçlü bir motivasyona sahip olursunuz.
- ✓ ilgi alanlarınız gideceğiniz okul ve alan seçimlerinde size yol gösterici olur.
- ✓ ilgi alanlarınızı ebeveyn ve öğretmenlerinizle paylaşmanız meslek seçiminde sizin için uygun seçenekler sunulmasını kolaylaştırır.
- ✓ ilgi alanlarınızla ilişkili olduğunu düşündüğünüz meslekler hakkında çevrenizdeki kişilerden destek alarak mesleğin gerektirdiği becerileri detaylı olarak öğrenebilirsiniz.
- ✓ ilgi duyduğunuz alanda yeteneğinizin olması kişisel gelişiminize katkıda bulunduğu gibi başarınızı yükseltir. Ancak ilgi duyduğunuz alanda düşük yeteneğe sahip olmanız, ilgi duyduğunuz meslekten uzaklaşmanıza neden olur.
- ✓ ilgi duyduğunuz meslekler hakkında detaylı bilgi almalısınız .(Mesleğim Hayatım – MEB meslegimhayatim.meb.gov.tr > meslekler > ulusal mesleki bilgi sistemi)

Yetenek Nedir?

Yetenek, doğuştan getirdiğimiz ve çevreyle etkileşimle geliştirebildiğimiz, bir davranışı öğrenebilmek için gerekli olan yetidir. Doğuştan getirdiğimiz yetenekler öncelikle en yakınımızdaki kişiler tarafından fark edilir, desteklenir ve uygun eğitim ortamlarında en üst seviyeye çıkarılır.

Yeteneklerinizi Nasıl Fark edersiniz?

Her bireyin kendine özgü yetenekleri vardır. Yetenekler de insanlar kadar çeşitlidir. Yetenekler doğuştan getirdiğimiz yetiler olduğundan büyük bir kısmı erken yaşta

ortaya çıkar. Tam bu noktada aile ve okul büyük önem arz eder. Aile ve okul tarafından fark edilen yetenekler doğru koşullarda desteklenirse gelişebilir. Fakat yeteneklerin dışavurumuna ilişkin bir ortam oluşturulmamışsa bu yetenekler gizli kalabilir. Yetenek ve meslek arasındaki ilişkiyi yorumlarsak aşağıdaki maddelere ulaşabiliriz:

- ✓ Yeteneklerimiz çoğunlukla en yakınlarımız tarafından dile getirilir. “Müthiş bir çizim yeteneği var (geleceğin ressamı), matematikte her problemi çözüyor, müthiş bir kavrama gücü var (geleceğin mühendisi), fen bilimlerine karşı çok ilgili ve insanlarla çok güçlü iletişim kuruyor (geleceğin doktoru) vb.”
- ✓ Derslerde gösterdiğiniz akademik başarı ve öğretmenlerinizin sınıf içi gözlemleri yetenek alanlarınız hakkında bilgi verir. Örneğin fen ve ilgili derslerde (Fizik, kimya, biyoloji) gösterdiğiniz akademik başarı biyoloji, fizik, kimya, eczacılık, diş hekimliği vb. meslek alanlarının istediği yetenek alanlarıyla bağlantılıdır.
- ✓ Güzel sanatlar (Resim-Müzik), spor lisesine girmek için bu alanlarla ilgili özel yeteneklere sahip olmanız gerekir. Yeteneklerinizi fark etmek ve geliştirmek için resim, müzik ve beden eğitimi öğretmenlerinizden destek alabilirsiniz.
- ✓ Mesleklerin gerektirdiği yetenek alanlarını çevrenizdeki meslek sahibi kişilerle konuşabilir ve onlardan mesleğin istediği yetenek alanları hakkında bilgi alabilirsiniz.
- ✓ Fen Liseleri, Sosyal Bilimler Liseleri, Askeri Liseler, Anadolu İmam Hatip Liseleri, Güzel Sanatlar Lisesi, Spor Lisesi, Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri'nin kuruluş amaçları, ders programları, alan ve dalları, okullara kabul şartları ile bu okulların hangi yetenekleri istediğini anlamak için rehberlik servisine başvurabilirsiniz.
- ✓ Hobileriniz yeteneklerinizi geliştirmeniz için eşsiz fırsatlar sunar ve bazen hobileriniz mesleğiniz olur. Çevrenizde Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı spor kulüpleri, belediyelerin çatısı altında hizmet veren tiyatro, sinema, öykü atölyeleri vb. kurslar ileride seçeceğimiz meslekler için yetenekleri geliştirmenize yardımcı olurlar.

Değer Nedir?

- ✓ Mesleki anlamda değer kavramı; bireyin kişisel değerlerine ve beklentilerine uygun mesleğe yönelmesini ifade eder. Kişisel değerlerin oluşmasında aile yapısı, içinde yaşanılan kültürün mesleklere ve cinsiyete dayalı algılamaları, medya vb. etkilidir. Örneğin seçeceği meslek bazı kişiler için saygınlık elde etmeyi ön plana koyarken; bazıları için yüksek gelir elde etmeyi ön plana alır. Kişiler için liderlik, düzenli yaşam, sosyal ilişkiler, yaratıcılığını kullanma gibi değerler meslek seçimini etkileyen önemli faktörlerdir. Değerler, bireyin gelecekteki yaşam tarzının belirlenmesinde dönüm noktasıdır. Bu nedenle

kendi kişisel değerlerini tanıma ve bunlara uygun mesleklere yönelme kişinin hem yaşam kalitesini hem de mesleki doyumunu artıracaktır.

MESLEK TANIMA KRİTERLERİ

Meslek seçiminden önce meslekleri tanımaya yönelik aşağıdaki sorulara cevap bulmanız önemli ve gereklidir.

- ✓ Mesleğe sahip olmak için gereken özellikler (yetenekler, ilgiler, fiziksel, psikolojik ve kişilik özellikleri vb.)
- ✓ Mesleğin gerektirdiği eğitim (Mesleki ve teknik eğitim, sertifika ve yeterlilik eğitimleri, üniversite eğitimi, dil eğitimi vb.)
- ✓ Mesleğin çalışma ortamı (Çalışma yeri, saati) ve çalışma biçimi (gece-gündüz çalışma, nöbet tutma, evden uzun süreli ayrılma gerekliliği vb.)
- ✓ Mesleğe giriş koşulları (Mesleki yeterlilik sınavları)
- ✓ Meslekte ilerleme ve iş bulma olanakları
- ✓ Mesleğin olumlu ve olumsuz yönleri
- ✓ Kazanç durumu vb. birçok faktör hakkında bilgi sahibi olmayı gerektirir.

MESLEK SEÇİMİ ve LİSELER ARASIDAKİ İLİŞKİ

Meslek seçimi ile lise seçimi arasında tamamen belirleyici olmasa da güçlü sayılabilecek bir ilişki söz konusudur. Temel eğitimin son sınıfında olan bir öğrenci yerleşeceği okulları tercih ederken bir anlamda ileride seçeceği mesleğe de bir adım yaklaşmış olur. Gelecekte planladığınız mesleğe uygun lise eğitimi almak önemli bir husustur. Bilindiği üzere birçok meslek için alt yapı eğitimleri veren lise türleri vardır. Bunların başında Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri gelmektedir. Mesleki ve Teknik Anadolu Liselerinde 10. sınıfta meslek alanı, 11. sınıfta dal seçimi yapılmaktadır. Makine teknolojilerinden, bilişime, aşçılıktan seramiğe birçok meslek alanında eğitim verilmektedir. Meslek eğitimine lise aşamasında başlamak isteyen öğrenciler için Mesleki ve Teknik Anadolu Liseleri özellikle mesleğini belirlemiş öğrenciler için doğru bir lise tercihi olmuş olur. Bunun yanı sıra yine meslek eğitimini lise aşamasında almak isteyen öğrenciler için meslek eğitim merkezleri de önemli avantajlar sunar. Seçilecek lise türü kariyer planlaması için önemli bir adımdır. Seçilecek lise ile gelecekte tercih edilecek meslek arasında önemli bir ilişki söz konusudur. Bu nedenle temel eğitimde öğrenciler hem lise türlerini hem de meslekleri tanımalıdır. Kariyer planı yaparken uzaktan yakına düşünerek basamak basamak değerlendirme yapılmalıdır. Öncelikle öğrenci kendi ilgi ve yeteneklerini ve meslekleri tanımalıdır. Kendi ilgi ve yetenekleri ile mesleğin özellikleri arasında ilişki kurarak kabaca yatkınlığı olan meslek gruplarını belirlemelidir.